

Opgave 1 Invoering OV-chipkaart

Bij deze opgave horen de teksten 1 tot en met 3.

Inleiding

Overheidsbeleid is gericht op de invoering van één landelijk betaalsysteem voor het openbaar vervoer (OV) dat alle andere betaalsystemen moet gaan vervangen. Dit streven ontmoet veel problemen waardoor Kamerleden (tekst 1) en belangengroepen (tekst 1 en 2) aan de bel trekken. Ook blijkt het nieuw in te voeren systeem fraudegevoelig (tekst 3).

Lees tekst 1, regels 1 tot en met 25.

Een collectief goed kan vaak niet alleen maar aan de markt overgelaten worden. Het openbaar vervoer is een collectief goed dat grotendeels door private ondernemingen geëxploiteerd wordt en waarbij de overheid bijvoorbeeld voorschrijft dat de private onderneming minstens een bepaald aantal ritten op een bepaald aantal lijnen moet verzorgen. Dat de overheid zich op enigerlei wijze met collectieve goederen bemoeit is één van de kenmerken van collectieve goederen.

- 2p 1 Aan welk ander kenmerk van een collectief goed wordt niet meer voldaan als de overheid geen voorwaarden zou stellen? Leg je antwoord uit.

Zorg voor ouderen past bij veel politieke partijen. Dat de PvdA de zorg voor ouderen inbrengt in het debat past ook bij de politieke uitgangspunten van de PvdA.

- 4p 2 Leg uit dat de aandacht in het debat voor de zorg voor ouderen past bij de PvdA. Verwerk in je antwoord de naam en een uitgangspunt van de politieke stroming waartoe de PvdA behoort.

Lees tekst 1, regels 26 tot en met 67.

Bij de invoering van de OV-chipkaart spelen zowel politieke partijen als pressiegroepen een rol. Elk op hun eigen wijze.

- 4p 3 Leg uit op welke wijze een politieke partij probeert de besluitvorming te beïnvloeden en leg uit op welke wijze een pressiegroep dat doet. Maak daarbij het verschil in werkwijze van politieke partij en pressiegroep duidelijk.

De kwestie dat ouderen goed geïnformeerd moeten worden over de invoering van de OV-chipkaart staat op de politieke agenda. Een kwestie kan op de politieke agenda komen als zij een aantal kenmerken heeft. Er moet bijvoorbeeld voldoende ruimte zijn op de politieke agenda en zij moet heftige emoties oproepen.

- 4p 4 Welke twee andere kenmerken heeft de kwestie waardoor zij op de politieke agenda kon komen? Licht je antwoord toe met verwijzingen naar tekst 1 (met regelnummers).

Eindexamen havo maatschappijwetenschappen 2012 - II

havovwo.nl

- Het barrièremodel beschrijft het proces van politieke besluitvorming.
- 1p **5** Welke barrière is in tekst 1 aan de orde?
- 2p **6** Op welke actor moet een belangengroep zich richten bij de barrière die in tekst 1 aan de orde is? Kies uit media, politieke partijen en afzonderlijke Kamerleden en leg de rol van die actor uit.

Lees tekst 2.

Rover is een van de pressiegroepen die probeert de besluitvorming rond de invoering van de OV-chipkaart te beïnvloeden. Of Rover en de andere betrokken pressiegroepen er in slagen om de politieke besluitvorming daadwerkelijk te beïnvloeden, hangt af van een aantal factoren. Een daarvan is de sociaaleconomische situatie.

- 4p **7** Noem twee andere factoren die een rol spelen in de mogelijkheden die Rover heeft om de politieke besluitvorming te beïnvloeden. Geef bij elke factor een bijpassend voorbeeld met regelnummers uit tekst 2.

Lees tekst 3.

De NOS liet zien dat het saldo op de OV-chipkaart redelijk makkelijk te manipuleren is. De NOS vervult met deze mededeling de informatiefunctie.

- 2p **8** Welke andere politieke functie van de massamedia vervult de NOS nog meer met het bericht over het kraken van de OV-chipkaart? Licht je antwoord toe.

Alle Kamerleden kunnen gratis reizen. Ze kunnen een OV-jaarkaart van hun werk krijgen.

- 3p **9** Is de actie van de SP-Kamerleden om enkele weken gratis te reizen met een gekraakte OV-chipkaart een voorbeeld van burgerlijke ongehoorzaamheid? Ga voor de drie kenmerken van burgerlijke ongehoorzaamheid na of de actie van de SP daaraan voldoet.

Opgave 1 Invoering OV-chipkaart

tekst 1

Kamer kritisch over afschaffing strippenkaart

5 **Staatssecretaris Huizinga (Verkeer, ChristenUnie) gaat controleren of Rotterdam aan alle criteria voldoet om de strippenkaart op 11 februari definitief te vervangen door de ov-chipkaart. Zo niet, dan wordt de strippenkaart niet afgeschaft. Dat zei Huizinga vanochtend in een debat met de Tweede Kamer.**

10 Een Kamermeerderheid dreigde eerder in het debat het afschaffen van de strippenkaart te blokkeren wegens
15 aanhoudende problemen met de ov-chipkaart. Onder meer over de tarieven zijn twijfels. De partijen zijn bang dat
20 veel reizigers straks duurder uit zijn. Ook vraagt de Kamer zich af of het Rotterdamse vervoersbedrijf RET voldoende rekening heeft gehouden
25 met ouderen. Volgens PvdA-Kamerlid Lia Roefs zien veel ouderen “als een berg op” tegen het verplichte gebruik van de ov-chipkaart. Ze wilde weten of er voldoende aandacht is voor de informatievoorziening aan ouderen.

30 Meerdere partijen in de Kamer vroegen om met het Rotterdamse vervoersbedrijf contact op te nemen over de prijsverhoging van de chipkaart voor blinden en gehandicapten. Deze kaart kost straks het dubbele, 10 in plaats van 5 euro. Huizinga kreeg de opdracht ervoor te zorgen dat de prijsverhoging ongedaan wordt gemaakt.

35 De koepel van ouderenorganisaties CSO, reizigersorganisatie Rover, het cliëntenplatform CG-Raad (chronisch zieken en gehandicapten) en de
40 ouderenomroep MAX zijn een online-petitie begonnen om de strippenkaart voorlopig te behouden.

De Kamer was vanochtend zeer kritisch over de problemen rondom de chipkaart. (...) Volgens Roefs was het debat
45 “te kort om alle problemen één voor één te benoemen. En de problemen worden er met de invoering niet minder op.” (...) Huizinga beloofde uiterlijk 1 februari met een brief te komen waarin
50 ze ingaat op 38 ‘zorgpunten’ die reizigersorganisatie Rover over de ov-chipkaart heeft.

Ook studenten hebben grote problemen met het activeren van hun ov-chipkaart.
55 Dat moet voor 1 februari gebeuren, maar ruim 400.000 van de 650.000 studenten hebben dat nog niet gedaan. Volgens studentenorganisaties zijn er klachten over defecte oplaadautomaten en lange rijen. Huizinga zei daarover
60 nog een gesprek te hebben met de top van Trans Link Systems (TLS), de organisatie achter de ov-chipkaart. De Kamer eiste verder uiterlijk volgende week dinsdag een brief van minister Plasterk (Onderwijs, PvdA) over de problemen.
65

bron: www.nrc.nl, 21 januari 2010

tekst 2

Wie zijn wij?

ROVER is een vereniging van ov-reizigers, voor ov-reizigers. Als reizigers kennen wij de dagelijkse praktijk in de ov-wereld als geen ander. Als consumentenorganisatie zetten wij ons daarom in voor de belangen van alle reizigers in bus, trein, tram, metro en andere vormen van openbaar vervoer. In Nederland zijn dat dagelijks drie miljoen mensen. In verschillende overlegvormen vertegenwoordigen wij de reiziger. We zorgen dat de ervaringen van ov-reizigers worden gebruikt om vervoersbedrijven en overheden te adviseren. Daarnaast voeren we actie voor verbeteringen in het openbaar vervoer. (...)

Wat wil Rover?

Rover pleit ervoor dat reizigers een goed product krijgen aangeboden: dat bus en trein op tijd rijden, tegen een

aantrekkelijke prijs, en dat klachten van reizigers serieus worden genomen. De kwaliteit van het openbaar vervoer staat of valt met een goede dienstregeling. Daarnaast willen we goede informatievoorziening, toegankelijkheid en veiligheid. Rover wil dat het openbaar vervoer een goed alternatief blijft voor de auto. Niet alleen in de steden, maar ook op het platteland. Meer informatie hierover vindt u in het beleidsplan. Rover, opgericht in 1971, is een vereniging met afdelingen in veel plaatsen in Nederland. Deze afdelingen zijn op lokaal en regionaal niveau actief. Verder kent Rover gespecialiseerde werkgroepen, die het landelijk bestuur ondersteunen op specifieke onderwerpen. Rover geeft zes keer per jaar het tijdschrift 'De Reiziger' uit. Dit blad bevat verenigingsnieuws, commentaren, tips en artikelen over ontwikkelingen in het openbaar vervoer.

bron: www.rover.nl/

tekst 3

Kraken OV-chipkaart kinderspel

Het saldo op de OV-chipkaart is met een eenvoudig Windows-programma en een kaartlezer van dertig euro te manipuleren en geen conducteur of controleur die het merkt. Dat demonstrenen IT-onderzoeksjournalist Brenno de Winter en de NOS. Al wekenlang wordt er met gemanipuleerde kaarten gereisd. (...) Een van de kaarten waarmee gefraudeerd is, is in handen van de SP Tweede Kamerfractie. Partijleden reizen er al twee weken probleemloos mee. De partij is geschrokken van de

eenvoud van de fraude en van het feit dat die amper wordt opgemerkt en gaat een spoeddebat aanvragen. Ze willen dat deze OV-chipkaart niet verder wordt ingevoerd, zoals bijvoorbeeld in Den Haag waar op 3 februari de strippenkaart wordt afgeschaft. Volgens de SP moet deze chip worden vervangen door een veiliger exemplaar. Daar zijn al plannen voor, maar onduidelijk is op welke termijn er een andere kaart wordt ingevoerd. En ook is onbekend wat dat precies gaat kosten. En wie dat moet betalen.

bron: www.nieuwsuur.nl, 25 januari 2011